

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS NEGALIOS PAGRINDU ASMENIUI SIEKIANČIUI GAUTI VAIRUOTOJO PAŽYMĖJIMĄ TYRIMO

2022 m. rugsėjo 28 d. Nr. (22)SN-98)SP-59
Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau vadinama ir Tarnyba) 2022 m. birželio 30 d. buvo gautas pareiškėjo M. M. (toliau – Pareiškėjas) 2022 m. birželio 29 d. skundas dėl galimos diskriminacijos negalios pagrindu jam siekiant gauti vairuotojo pažymėjimą.

Pareiškėjas skunde rašė, kad Vairuotojų sveikatos tikrinimo reikalavimų ir tvarkos apraše (toliau – Tvarkos aprašas), patvirtintame Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. gegužės 31 d. įsakymu Nr. 301 „Dėl profilaktinių sveikatos tikrinimų sveikatos priežiūros įstaigose“ (2008 m. spalio 10 d. įsakymo Nr. V-973 redakcija), yra diskriminuojami negalią turintys asmenys (Tvarkos aprašo 3 lentelė). Kaip pažymėjo Pareiškėjas, draudžiama mokytis bei dirbti vairuotojo darbą. Pareiškėjas rašė: „Nė karto nebuvo priimti nediskriminuojantys sprendimai įvertinti kiekvieno asmens individualius sugebėjimus, viskas sprendžiama pagal iš anksto nustatytus kriterijus. Esu neįgalus, judu neįgaliojo vežimėlio pagalba, bet pagal LR sveikatos apsaugos ministrų priimtus bei koreguotus teisės aktus man draudžiama mokintis, siekti gyventi pilnavertį gyvenimą, bei dirbti norimą darbą. Nėra galimybės net bandyti, nes nustatyti konkretūs kriterijai pagal kuriuos rūšiuojami žmonės į tinkamus, netinkamus ir svarstytinus. Man draudžiama net bandyti praeiti medicininę komisiją siekiant papulti į antrą grupę, su kuria galėčiau mokintis aukštesnes vairavimo kategorijas nei BE, galėčiau dirbt vairuotojo darbą. Manau šiais draudimais buvo apribotos mano teisės į mokslą, darbą, bei laisvą valią rinktis siekius gyvenime. Nesuteiktos galimybės mediciniam patikrinimui nustatyti mano gebėjimus saugiai dalyvauti eisme, turint aukštesnę nei BE vairavimo kategoriją“ (citatų kalba netaisyta).

Pareiškėjas Tarnybos prašė priimti sprendimą ir apie priimtą sprendimą jį informuoti. Tyrimo metu prašė atsakyti: „1. Ar nebuvo minėtame teisės akte akivaizdžios diskriminacijos dėl negalios, kiekvieno neįgaliojo individualių sugebėjimų. 2. Ar sveikatos apsaugos ministrai gali nustatyti ką uždrausti, o ką leisti žmonėms su judėjimo negalia ir taip skirstyti žmones. 3. Ar tai nėra medicinos darbuotojų rūpestis nustatant kiekvieno asmens individualius sugebėjimus vairuoti vieną ar kitą transporto priemonę. 4. Ar nėra pažeistos mano teisės mokintis, dirbti, siekti gyventi su sveikaisiais kaip lygus su lygiu ir saugiai dalyvauti eisme su transporto priemone kurią sugebėčiau vairuoti po atliktų modifikacijų (jei medicininė komisija neįrodytų kitaip).“

Pažymėtina, kad, pagal Tvarkos aprašo 3 lentelės 3 punkto nuostatas, asmenims, turintiems judėjimo sutrikimų, draudžiama vairuoti visas 2 grupės (C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D, DE ir T kategorijų) transporto priemonės, nors 3 punkte nurodyta, kad dėl 2 grupės transporto priemonių gydytojų komisija įvertina papildomą riziką ir pavojus, kurie kyla vairuojant prie šios grupės priskiriamas transporto priemonės. Taip pat pažymėtina, kad Tvarkos aprašo 3 punkte numatyta, jog „Šio aprašo nuostatos, skirtos 2 grupės vairuotojams, yra taikomos B kategorijos transporto priemonių vairuotojams, naudojančiams vairuotojo pažymėjimą profesiniams tikslams (lengvieji taksi automobiliai, greitosios pagalbos automobiliai ir pan.), bei traktorių ir savaeigių mašinų vairuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis.“

Paprašius patikslinti skundo detales, Pareiškėjas 2022 m. rugpjūčio 29 d. atsakyme pranešė, kad jam nustatyti sveikatos sutrikimai yra šie: „S24.10 Krūtininės nugaros smegenų dalies sužalojimas, nepatikslintas. Krūtininės nugaros smegenų dalies sužalojimas, nepatikslintas. Krūtininės sr. stuburo smegenų dalinis sužalojimas, paraplegija, ASIA B. S24.76 Funkcinis nugaros smegenų pažeidimas, T10/T11.“ Pareiškėjas patikslino, kad jo sveikatos sutrikimai nepatenka tarp nurodytųjų Tvarkos aprašo 3 lentelės 3 punkte. Pareiškėjas taip pat rašė: „Bet pagal to paties įsakymo 3 lentelės 3 punkto, kuriame nėra nurodyta, jog asmenims su judėjimo negalia galima t. y. su lokomotorinės funkcijos sutrikimu (aš nevaldau kojų), bandyti praeiti transporto priemonių vairuotojų sveikatos tikrinimo 2-jo lygio medicininę apžiūrą.“ Negalėdamas gauti 2-ojo lygio med. pažymos, Pareiškėjas negali dirbti vairuotoju, pavežėju arba siekti įgyti aukštesnės kaip B kategorijos vairuotojo pažymėjimą . Pareiškėjas pabrėžė, kad šiais laikais yra daug visokios įrangos, palengvinančios negalią turintiems asmenims atlikti vieną ar kitą funkciją vairuojant.

2022 m. rugsėjo 16 d. ir rugsėjo 23 d. Pareiškėjo buvo paprašyta pateikti informaciją, ar Pareiškėjas kreipėsi į vairuotojų sveikatos tikrinimo arba asmens sveikatos priežiūros įstaigos gydytojų konsultacinę komisiją dėl galimybės gauti norimą vairuotojo pažymėjimą ir pateikti gydytojų komisijos išvada, jei tokia buvo gauta. Pareiškėjas per nurodytą terminą šios informacijos nepateikė.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 1 ir 2 dalimis, Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė Birutė Sabatauskaitė (toliau – lygių galimybių kontrolierė) 2022 m. liepos 5 d. raštu Nr. (22)SN-98)S-309 kreipėsi į Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministeriją (toliau – Ministerija) ir paprašė motyvuotai paaiškinti, ar judėjimo negalią turintis asmenys turi galimybę mokytis ir gauti 2 grupės (C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D, DE ir T kategorijų) transporto priemonių vairuotojo pažymėjimą; jei taip – koku būdu; ar asmenims yra numatyti tam tikri sveikatos kriterijai, kuriuos atitikus, judant ir vežimėliu, asmuo turėtų galimybę mokytis ir gauti 2 grupės transporto priemonių vairuotojų pažymėjimą; ar judėjimo negalią turintis asmenys, vairuojantys 1 grupės (AM, A1, A2, A, B1, B ir BE kategorijų) transporto priemones, gali dirbti arba naudotis savo vairuotojo pažymėjimu profesiniais tikslais; jei taip – koku būdu; jei ne – dėl kokių priežasčių ir kuo remiantis.

Taip pat buvo paprašyta pateikti kitą, su atliekamu tyrimu susijusią, informaciją.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

2022 m. liepos 29 d. Tarnyboje buvo gautas Ministerijos 2022 m. liepos 25 d. raštas Nr. 10-3372 „Dėl informacijos pateikimo“, kuriuo buvo pateikti atsakymai į Tarnybos klausimus.

Tarnybai buvo pateikta informacija:

„Iš pradžių norėtume patikslinti, kad, vadovaujantis Vairuotojų sveikatos tikrinimo reikalavimų ir tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. gegužės 31 d. įsakymu Nr. 301 „Dėl profilaktinių sveikatos tikrinimų sveikatos priežiūros įstaigose“ (toliau – Tvarkos aprašas), 3 lentelės 3 punkto nuostatomis, teisė vairuoti ribojama ne visiems judėjimo negalią turintiems asmenims, o tik tiems, kuriems yra nustatyti judėjimo sistemos sutrikimai, keliantys pavojų saugiam variklio varomos priemonės vairavimui. Pažymėtina, kad šis punktas perkelia

2006 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/126/EB dėl vairuotojo pažymėjimų nuostatas, kurios III priedo 8 skirsnyje nustatyta, jog vairuotojo pažymėjimai neišduodami kandidatams į vairuotojus ar neatnaujinami vairuotojams, kurie skundžiasi judėjimo sistemos negalavimais ar sutrikimais, kurie kelia pavojų saugiam variklio varomos priemonės vairavimui. Šie sutrikimai įvardinti Tvarkos aprašo 3 lentelės 3 punkte. Jiems priskiriamas rankos, kojos, plaštakos, pėdos ar abiejų plaštakų, pėdų trūkumas, žymios deformacijos, dėl kurių yra sutrikusi lokomotorinė funkcija, bei abiejų rankų trūkumas arba abiejų rankų plaštakų, pirštų kontraktūros, ankilozės, nejudrumas, trukdantys sugriebti ir išlaikyti daiktą, abiejų pečių, alkūnių, riešų sąnarių ankilozės, kontraktūros (net ir fiziologiškai patogios padėties). Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad, vadovaujantis Tvarkos aprašo 3 lentelės 12 punktu, gydytojų konsultacinė komisija gali priimti sprendimą, jog asmuo negali vairuoti atitinkamos transporto priemonės ir dėl ligų ar būklių, kurios nėra įtrauktos į šį sąrašą, tačiau tokiais atvejais sprendimą būtina argumentuoti.

Atsakydami į klausimą, ar judėjimo negalią turintys asmenys turi galimybę mokytis ir gauti 2 grupės (C, C1E, CE, D1, D1E, D, DE ir T kategorijų) transporto priemonių vairuotojo pažymėjimą, norime informuoti, kad galimybė mokytis ir gauti 2 grupės transporto priemonių vairuotojo pažymėjimą priklauso nuo asmens judėjimo negalios pobūdžio ir yra ribojama asmenims, turintiems Tvarkos aprašo 3 lentelės 3 punkte nurodytų sveikatos sutrikimų. Jiems draudžiama vairuoti visas 2 grupės transporto priemones, todėl jie negalėtų gauti Vairuotojo sveikatos patikrinimo medicininės pažymos su teigiama išvada dėl sveikatos būklės tinkamumo vairuoti atitinkamos grupės transporto priemones. Galiojanti vairuotojo sveikatos patikrinimo medicininė pažyma yra būtina sąlyga tiek norinčiam mokytis vairuoti atitinkamos kategorijos transporto priemonę, tiek gauti vairuotojo pažymėjimą, suteikiantį teisę ją vairuoti.

Atsakydami į klausimą, ar asmenims yra numatyti tam tikri sveikatos kriterijai, kuriuos atitikus, judant ir vežimėlio pagalba, asmuo turėtų galimybę mokytis ir gauti 2 grupės transporto priemonių vairuotojo pažymėjimą, norime informuoti, kad teisės aktuose tokie kriterijai nėra nustatyti. Jeigu judėjimo sutrikimai buvo laikini, apie asmens pasveikimą ir jo galimybę saugiai vairuoti sprendžia vairuotojo sveikatos patikrinimą atliekantis gydytojas.

Atsakydami į klausimą, ar judėjimo negalią turintys asmenys, vairuojantys 1 grupės (AM, A1, A2, A, B1, B ir BE kategorijų) transporto priemones, gali dirbti ar naudotis savo vairuotojo pažymėjimu profesiniais tikslais, norime paaiškinti, kad, vadovaujantis Tvarkos aprašo 3 punkto nuostatomis,

B kategorijos transporto priemonių vairuotojams, naudojantiems vairuotojo pažymėjimą profesiniais tikslais (lengvieji taksi automobiliai, greitosios pagalbos automobiliai ir pan.), yra taikomi tokie patys sveikatos reikalavimai, kaip ir 2 grupės vairuotojams. Jeigu asmeniui būtų nustatyti Tvarkos aprašo 3 lentelės 3 punkte nurodyti sveikatos sutrikimai, dirbti darbo, kurio pagrindinė funkcija yra B kategorijos transporto priemonės vairavimas, jis negalėtų. Darbdaviui nusiuntus tokį asmenį profilaktiškai tikrintis sveikatos, išvada dėl jo galimybės dirbti vairuotojo darbą būtų neigiama.

Jeigu vairavimas nėra pagrindinė darbuotojo funkcija ir jam tik kartais reikia pasinaudoti automobiliu profesiniais tikslais, reikalavimas atitikti 2 grupės vairuotojams nustatytus sveikatos reikalavimus nėra taikytinas, todėl ir judėjimo negalią turintis darbuotojas tokiais atvejais galėtų vairuoti pritaikytą transporto priemonę, laikydamasis nustatytų apribojimų. Paprastai darbdaviai tokiais atvejais tarnybinio transporto naudojimą reglamentuoja įstaigos vidaus taisyklėse ir, pvz., nustato, kad tarnybinį automobilį profesiniais tikslais naudojantis asmuo privalo turėti galiojančią Vairuotojo sveikatos patikrinimo medicininę pažymą.

Taip pat paminėtina, kad 2019 metais Tvarkos aprašo 3 lentelės 3 punkto nuostatos buvo peržiūrėtos ir išdėstytos nauja redakcija Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2019 m. balandžio 15 d. įsakymu Nr. V-422 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. gegužės 31 d. įsakymo Nr. 301 „Dėl profilaktinių sveikatos tikrinimų sveikatos priežiūros įstaigose“ pakeitimo“. Pakeitimą inicijavo ir jį rengiant aktyviai dalyvavo Lietuvos paraplegikų asociacija, tačiau siūlymų keisti nuostatas dėl galiojančių apribojimų asmenims, turintiems judėjimo sutrikimų, vairuoti 2 grupės transporto priemones, nebuvo pateikta, todėl jos išliko nepakeistos. Esant poreikiui, atsižvelgdami į Jūsų patikrinimo išvadą, su atitinkamų sričių specialistais galėtume dar kartą peržiūrėti šiuo metu galiojantį teisinį reglamentavimą dėl asmenų su judėjimo negalia vairavimo.“

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Tyrimo metu buvo vertinama, ar Ministerija, numatydama, jog asmenys, turintys judėjimo sutrikimų, negali vairuoti 2-os grupės transporto priemonių ir naudoti 1-os grupės transporto priemonių vairuotojo pažymėjimą profesiniams tikslams, nepažeidė Lygių galimybių įstatymo

5 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatų, jog valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos pagal kompetenciją privalo užtikrinti, kad visuose teisės aktuose būtų įtvirtintos lygios teisės ir galimybės nepaisant lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos.

Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos (toliau ir – Konvencija) tikslas – skatinti, apsaugoti ir užtikrinti visų neįgaliųjų visapusiškumą ir lygiateisį naudojimąsi visomis žmogaus teisėmis ir pagrindinėmis laisvėmis, taip pat skatinti pagarbą šių asmenų prigimtiniam orumui. Pagal šią Konvenciją prie neįgaliųjų priskiriami asmenys, turintys ilgalaikių fizinių, psichikos, intelekto ar jutimo sutrikimų, kurie sąveikaudami su įvairiomis kliūtėmis gali trukdyti šiems asmenims visapusiškai ir veiksmingai dalyvauti visuomenėje lygiai su kitais asmenimis. Konvencijos 5 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad valstybės, šios Konvencijos šalys, draudžia bet kokią diskriminavimą dėl neįgalumo ir garantuoja neįgaliesiems vienodą ir veiksmingą teisinę apsaugą nuo diskriminavimo dėl bet kokios priežasties. Taip pat 12 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta, kad valstybės, šios Konvencijos šalys, pripažįsta, kad neįgalieji turi teisinį veiksnumą lygiai su kitais asmenimis visose gyvenimo srityse. Pagal 27 straipsnio 1 dalį, valstybės pripažįsta neįgaliųjų teisę į darbą lygiai su kitais asmenimis; ši teisė apima teisę į galimybę užsidirbti pragyvenimui iš laisvai pasirinkto darbo ar iš laisvai priimto darbo pasiūlymo darbo rinkoje ir darbo aplinkoje, kuri yra atvira, tinkama visiems ir prieinama neįgaliesiems. Pagal šios dalies a punktą, draudžiama diskriminacija dėl neįgalumo visais klausimais, susijusiais su visomis užimtumo formomis, įskaitant įdarbinimo sąlygas, priėmimą į darbą ar darbą, darbo išsaugojimą, kilimą tarnyboje ir saugias bei sveikas darbo sąlygas.

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnyje skelbiama, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys yra lygūs, žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio nuostatas, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtinę teisę būti traktuojamam vienodai su kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali

būti teikiama privilegijų (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas).

Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius (Konstitucinio Teismo 1998 m. lapkričio 11 d. nutarimas). Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas būtų pažeistas, jeigu tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, būtų kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas (Konstitucinio Teismo 1996 m. lapkričio 20 d. ir 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimai).

Lygių galimybių įstatymo 1 straipsnyje nustatyta, jog šio įstatymo paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Konstitucijos 29 straipsnio nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Taip pat šiuo įstatymu siekiama, kad būtų įgyvendintos ir Europos Sąjungos teisės aktų, nurodytų šio įstatymo priede, kitų tarptautinių sutarčių nuostatos. Taigi, Konstitucijoje įtvirtintos asmenų lygybę reglamentuojančios pagrindinės nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, kuris draudžia diskriminaciją šio įstatymo taikymo srityje ne tik dėl konstitucinių nediskriminavimo pagrindų, bet ir dėl kitų žmogaus tapatybės požymių ar priskiriamų savybių, kurios yra įtvirtintos Lygių galimybių įstatyme.

Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje diskriminacija apibrėžiama kaip tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos. Tiesioginė diskriminacija pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalį laikomas elgesys su asmeniu, kai dėl pirmiau išvardintų pagrindų asmeniui taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Analogiškos nuostatos numatytos atitinkamose Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 ir 9 dalyse.

Šiuo tyrimu yra nagrinėjamos Tvarkos aprašo nuostatos, susijusios su galimybe judėjimo negalią turintiems asmenims (Tvarkos apraše – „asmenims, turintiems judėjimo sutrikimų“) vairuoti 2-os grupės transporto priemones, t. y., C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D, DE ir T kategorijų transporto

priemonės, taip pat su galimybe judėjimo negalią turintiems asmenims užsiimti profesine veikla, sietina su vairavimu.

Pareiškėjas teigė, kad turi judėjimo negalią (juda vežimėliu), jo sveikatos sutrikimai pagal TLK yra: „S24.10 Krūtininės nugaros smegenų dalies sužalojimas, nepatikslintas. Krūtininės nugaros smegenų dalies sužalojimas, nepatikslintas. Krūtininės sr. stuburo smegenų dalinis sužalojimas, paraplegija, ASIA B. S24.76 Funkcinis nugaros smegenų pažeidimas, T10/T11.“ Pareiškėjas rašė, jog dėl negalios neturi galimybės atlikti sveikatos patikrinimą vairuotojų sveikatos tikrinimo medicininėje komisijoje, dirbti norimą darbą (vairuotojo, pavėžėjo).

Lygių galimybių įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punkte numatyta „valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos pagal kompetenciją privalo užtikrinti, kad visuose teisės aktuose būtų įtvirtintos lygios teisės ir galimybės nepaisant lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos.“

Ministerija atsakyme rašė, kad vairuotojo pažymėjimai neišduodami tokiems asmenims, kurie skundžiasi judėjimo sistemos negalavimais ar sutrikimais, kurie kelia pavojų saugiam variklio varomos priemonės vairavimui. Tokie sutrikimai yra įvardinti Tvarkos aprašo 3 lentelės 3 punkte. Prie jų priskiriama rankos, kojos, plaštakos, pėdos ar abiejų plaštakų, pėdų trūkumas, žymios deformacijos, dėl kurių yra sutrikusi lokomotorinė funkcija, bei abiejų rankų trūkumas arba abiejų rankų plaštakų, pirštų kontraktūros, ankilozės, nejudrumas, trukdantys sugriebti ir išlaikyti daiktą, abiejų pečių, alkūnių, riešų sąnarių ankilozės, kontraktūros (net ir fiziologiškai patogios padėties). Tvarkos aprašo 3 priedo 3 lentelės 3.1 punkte nurodyti diagnozių numeriai Z89.1, Z 89.2, Z 89.3, Z 89.4, Z 89.5, Z 89.6, Z 89.7, Z 89.8, Z 89.9, o 3.2 punkte nurodyti diagnozių numeriai Z89.3, M24.5, M24.6.

Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad, vadovaujantis Tvarkos aprašo 3 lentelės 12 punktu, gydytojų konsultacinė komisija gali priimti sprendimą, jog asmuo negali vairuoti atitinkamos transporto priemonės ir dėl ligų ar būklių, kurios nėra įtrauktos į šį sąrašą, tačiau tokiais atvejais sprendimą būtina argumentuoti.

Pastebėtina, jog nustatyti, kokios asmens sveikatos būklės ir ligos galėtų būti laikomos keliančiomis pavojų saugiam variklio varomos priemonės vairavimui, turėtų kvalifikuoti medicinos ekspertai, turintys žinių apie naujausius technologinius pokyčius, galinčius lemti tam tikrų transporto priemonių prieinamumą įvairias judėjimo negalias turintiems asmenims. Atsižvelgiant į tai, lygių

galimybių kontrolierius negali įvertinti, ar konkreti liga arba sveikatos būklė gali lemti, jog asmeniui yra pavojinga vairuoti varikliu varomas transporto priemonės, t. y., lygių galimybių kontrolieriui nėra suteikta kompetencija ekspertiškai vertinti medicininių būklių sąsajas su pavojingumu vairuoti varikliu varomas transporto priemonės. Dėl šios priežasties nustatyti, ar konkrečios Tvarkos aprašo 3 lentelės 3.1 ir 3.2 punkte nurodytos diagnozės pagal TLK yra pagrįstai įtrauktos į šį sąrašą, galėtų tik medicinos ekspertai.

Kaip minėta pirmiau, Pareiškėjo nurodyti jo turimi sveikatos sutrikimai yra S24.10 ir S24.76, t. y., šios diagnozės (sveikatos sutrikimai) nepatenka tarp tų, kurias turintiems asmenims yra draudžiama vairuoti 2-os grupės transporto priemonės. Atsižvelgiant į tai, sprendina, kad Tvarkos aprašu Pareiškėjui nėra automatiškai ribojama galimybė gauti 2-os grupės kategorijų vairuotojo pažymėjimą. Jis, kaip ir kiti asmenys, turėtų kreiptis į vairuotojų sveikatą tikrinančias įstaigas – vairuotojų sveikatos tikrinimo arba asmens sveikatos priežiūros įstaigos gydytojų konsultacinę komisiją. Tada gydytojų konsultacinė komisija spręstų, remdamasi mediciniais argumentais, ar asmuo dėl savo turimų sveikatos sutrikimų gali vairuoti konkrečios kategorijos transporto priemonę. Kaip minėta pirmiau, gydytojų konsultacinė komisija galėtų nustatyti, kad asmuo negali vairuoti transporto priemonės ir dėl ligų ar būklių, kurios nėra nurodytos sąraše. Pastebėtina, kad lygių galimybių kontrolierius negali įvertinti, ar gydytojų konsultacinė komisija tinkamai įvertino asmens sveikatos būklę ir galimybes vairuoti konkrečią transporto priemonę. Gydytojų konsultacinė komisija privalo remtis mediciniais argumentais priimdama vienokį ar kitokį sprendimą, taigi tokį sprendimą gali patikrinti tik medicinos ekspertai, turintys atitinkamą kvalifikaciją. Pastebėtina, kad Lietuvoje, remiantis Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstatymo 52 straipsnio 2 punkto nuostatomis, sveikatos priežiūros įstaigų, neatsižvelgiant į jų nuosavybės formą, teikiamų paslaugų valstybinę kontrolę atlieka Valstybinė akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnyba. Ši institucija galėtų įvertinti, ar sveikatos priežiūros paslaugos (vairuotojų sveikatos tikrinimas) buvo atliekamos / atliktos tinkamai. Nagrinėjamu atveju tarp skundo tyrimo metu surinktų duomenų nėra informacijos, ar Pareiškėjas yra kreipęsis į gydytojų konsultacinę komisiją dėl galimybės įgyti norimos kategorijos vairuotojo pažymėjimą (skundu yra skundžiamas teisės aktas – Tvarkos aprašas).

Apibendrinant darytina išvada, kad Tvarkos aprašo nuostatos neapriboja asmens galimybės įgyti 2-os grupės kategorijų vairuotojo pažymėjimą, t. y., galimybė gauti tokį vairuotojo pažymėjimą priklauso nuo gydytojų konsultacinės komisijos išvados, kuri turėtų būti paremta mediciniais

argumentais. Nesutinkant su gydytojų konsultacinės komisijos išvada, ji turėtų / galėtų būti skundžiama Valstybinei akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybai.

Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta pirmiau, negalima teigti, jog Tvarkos aprašo nuostatos, pagal kurias konkrečius sveikatos sutrikimus ar ligas turintiems asmenims yra draudžiama vairuoti 2-os grupės varikliu varomas transporto priemonės, prieštarauja Lygių galimybių įstatymo nuostatomis. Pabrėžtina, kad konkrečių sveikatos sutrikimų ir dėl jų kylančių pavojų vairuoti transporto priemonės vertinimą turėtų atlikti kvalifikuoti medicinos ekspertai.

Ministerijai rekomenduotina, remiantis Lygių galimybių įstatymo 17 straipsnio 2 dalies nuostatomis, reguliariai peržiūrėti Tvarkos aprašo nuostatas dėl galimybės judėjimo negalią turintiems asmenims vairuoti 2-os grupės varikliu varomas transporto priemonės, atsižvelgiant į kvalifikuotų medicinos ekspertų išvadas dėl realaus pavojingumo bei technologinius pokyčius, gerinančius įvairių transporto priemonių prieinamumą skirtingas judėjimo negalią turintiems asmenims.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 16 straipsniu, 17 straipsniu, 29 straipsnio 2 dalies 5 punktu,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Pripažinti skundą nepagrįstu, kadangi nepasitvirtino jame nurodyti pažeidimai.
2. Su sprendimu supažindinti Pareiškėją ir Ministeriją.

Sprendimas per 1 (vieną) mėnesį nuo jo gavimo dienos gali būti skundžiamas apygardos administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka arba Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatyme nustatyta tvarka.

Lygių galimybių kontrolierė

Birutė Sabatauskaitė